

Багдасарян І.К.,
студентка
Гоменюк А.А.,
студентка,

Інститут економіки та менеджменту,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Пивовар Ю.І., к.ю.н., доцент

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ СПОСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ В СФЕРІ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ

З поступовим переходом України до сервісної держави "для народу" дедалі важливого значення набуває питання контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування в сфері надання публічних послуг.

Базис відповідного процесу забезпечення законності й державної дисципліни в сфері надання публічних послуг становить організаційно-правовий спосіб, зміст якого полягає у регламентованій правом специфічній організаційно-охоронній діяльності органів публічної влади, спрямованої на забезпечення реалізації, охорону й захист відносин в сфері надання публічних послуг. В свою чергу за своїм внутрішнім змістом кожний організаційно-правовий спосіб забезпечення законності й державної дисципліни в сфері надання публічних послуг виступає діяльністю усіх контролюючих органів, спрямовану на систематичне спостереження за діяльністю суб'єктів надання публічних послуг з метою перевірки відповідності їх дій нормам й стандартом в сфері адміністративно-правового регулювання, та досягнення належного режиму функціонування органів публічної адміністрації, підвідомчих їм установ, що надають публічні послуги, а також з метою проведення оцінки однієї або декількох характеристик публічної послуги та порівняння одержаних результатів з визначеними вимогами. Нині науковцями й практиками виділяється декілька основних організаційно-правових способи забезпечення законності й державної дисципліни в діяльності суб'єктів, що надають публічні послуги у сфері адміністративно-правового регулювання. Зокрема, це: а) державний (муніципальний) контроль; б) державний нагляд; в) державна контрольно-наглядова діяльність. Звичайно, поняття адміністративного контролю та його співвідношення з наглядом серед науковців є одним з дискусійних. Не

вдаючись до перерахування значної кількості дослідників та їх поглядів на це питання, акцентуємо лише на нашій прихильності до позиції Д.Н. Бахраха та багатьох інших вчених, які не ототожнюють, а чітко розділяють контрольну й наглядову діяльність. На нашу думку, на розмежування наведених способів слугує вказують такі основні чинники: нормативно-правова урегульованість; коло суб'єктів; сфера застосування, включаючи об'єкт застосування. У цілому під державним (муніципальним) контролем за діяльністю з надання публічних послуг розуміється діяльність контролюючого суб'єкта, що полягає у повсякденній позитивній роботі зі спостереження, перевірки, порівняння й оцінки підконтрольних характеристик публічної послуги з нормативно визначеними шляхом здійснення планомірного систематичного впливу на об'єкт управління з метою попередження або своєчасного виявлення й усунення відхилень в його функціонуванні. Цьому контролю властивими є такі риси: а) урегульованість переважно нормативно-правовими актами вищих органів влади; б) коло контролюючих суб'єктів включає органи представницької, виконавчої, судової влади та місцевого самоврядування; в) об'єктом контрольної діяльності є передусім органи виконавчої влади, у тому числі їх відокремленні підрозділи; г) здійснюється на загальнодержавному, надвідомчому, внутрішньовідомчому рівнях. Важливу роль в забезпечення належного надання публічних послуг належить прокуратурі України, яка уособлює загальний нагляд в цій сфері [1]. В міжгалузевому державному нагляді за належним наданням публічних послуг велике значення мають також інші види державного нагляду, наприклад, державний страховий нагляд за забезпеченням ефективного розвитку страхових послуг [2]; нагляд за дотриманням правил паспортної системи [3]; банківський нагляд [4; 5] тощо. Особливого значення нині в досліджуваній сфері набуває також контрольно-наглядова діяльність багатьох центральних органів виконавчої влади (міністерств та служб). Відповідно до п. 6 Указу Президента України "Про систему центральних органів виконавчої влади" від 15.12.1999 р. № 1572/99 здійснення контрольно-наглядових функцій, у тому числі в сфері надання державних послуг, покладатиметься на департаменти, служби, інспекції як урядові органи державного управління. Наприклад, п. 10.6 наказу Мінтранс України від 20.11.2003 № 904 до контрольно-наглядових органів на морському і річковому транспорті віднесено: Укрморрічінспекцію; інспекції державного портового нагляду на чолі з капітанами морських портів; Регістр судноплавства України та інші кла-

сифікаційні товариства, визначені Кабінетом Міністрів України; Інспекцію з питань підготовки та дипломування моряків. Отже, оновленим законодавством України передбачено достатнє коло організаційно-правових способів забезпечення належного надання публічних послуг. Утворення ж нових механізмів забезпечення належного надання публічних послуг й удосконалення наявних є позитивною тенденцією у вітчизняній адміністративній практиці. Рівень якості публічних послуг в сучасній Україні вимагає не лише збереження у повному обсязі контрольної, наглядової, контрольно-наглядової діяльності державних (муніципальних) органів влади, але й надання такій діяльності динамічності й покращання ефективності. Звичайно така динаміка не повинна призводити лише до тотального посилення контролю й нагляду, а передусім сприяти розвитку аналітичної й профілактичної функцій означених видів діяльності, що дозволить виявляти як недоліки надання різних публічних послуг, так і позитивні тенденції з їх надання, а також причини, що породжують такі тенденції, прогнозувати результати й застосовувати заходи щодо попередження помилок, порушень, зловживань посадовими особами, а також попередження настання негативних наслідків.

Література

1. Про прокуратуру : Закон України від 5 листопада 1991 року № 1789-ХІІ // Голос України від 11.12.1991.
2. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР // Голос України від 11.04.1996.
3. Про громадянство України : Закон України від 18 січня 2001 року № 2235-ІІІ // Голос України від 06.03.2001. – № 42.
4. Про Національний банк України : Закон України від 20 травня 1999 року № 679-ХІV // Голос України від 22.06.1999.
5. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-ІІІ // Урядовий кур'єр від 17.01.2001. – № 8.

Богацька Ю.В.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Юринець Ю.Л., к.ю.н.

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРОБЛЕМИ І ПРІОРИТЕТИ СУЧАСНОЇ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

Необхідність творчого і послідовного осмислення перетворень, які відбуваються у посттоталітарному суспільстві, більш глибокого пізнання сучасних процесів економічних і соціальних перетворень, динаміки державно-правових явищ є нагальною потребою часу.

У визначенні шляхів становлення і розвитку України як суверенної демократичної, соціальної, правової держави, а також у формуванні громадянського суспільства велика роль належить юридичній науці, головне призначення якої полягає у дослідженні державно-правових проблем і виробленні пропозицій із удосконалення правового регулювання суспільних відносин.

Сучасна українська юридична наука є продуктом тривалого процесу становлення і розвитку, що обумовлено складним характером державно-правового будівництва в Україні. Якісно новий етап у розвитку юридичної науки настав із проголошенням незалежності України, коли на неї зменшився ідеологічний тиск та відкрилися сприятливі умови для її розвитку.

Однак, сучасний стан юридичної науки залишає бажати кращого. Оскільки зміни в усіх сферах соціального життя здійснюються державою та суспільством шляхом правового регулювання суспільних відносин, то все це свідчить, що без піднесення авторитету та ролі правової науки неможливо розв'язати складні завдання перехідного періоду [1, с. 63].

Ознаки кризи правопорядку в Україні сьогодні очевидні. Існують різні думки з приводу того, "хто винен?" у цьому і "що робити?", аби забезпечити правопорядок в Україні. Для того щоб відповісти на ці запитання, варто згадати відомий афоризм філософа Г. Гегеля: "Кожен народ має той уряд, на який він заслуговує". Перефразовуючи цей афоризм, можна сказати: "Кожен народ має той правопорядок, на який він заслуговує". Тепер залишається вияснити, що треба робити аби заслужити